

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
Օ Ր Ե Ն Ք Ն
«ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 4. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

բնապահպանական վերահսկողություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով և սույն օրենքով սահմանված կարգով բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի (տեսուչի) կողմից իրականացվող ստուգում, որը նպատակաուղղված է շրջակա միջավայրի՝ մթնոլորտի, ջրերի, հողերի, կենդանական ու բուսական աշխարհի, ներառյալ՝ անտառների ու բնության հատուկ պահպանվող տարածքների և ընդհանուր օգտագործման ընդերքօգտագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության տարածքների (ծառեր, թփեր, զբոսայգիներ և այլ կանաչ գոտիներ) պահպանության, դրանց վերականգնման, բնական ռեսուրսների բանական (արդյունավետ) օգտագործման ընդերքօգտագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության, ինչպես նաև կենսական անվտանգության, վտանգավոր նյութերի ու թափոնների անվտանգ գործածության, ռադիոակտիվ աղտոտվածության, բնապահպանական հարկ և (կամ) բնօգտագործման վճար վճարողների (բացառությամբ ընդերքօգտագործողների) հաշվառման, բնապահպանական հարկի և (կամ) բնօգտագործման վճարի օբյեկտների համար բազաների հաշվարկման, վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների ներկայացման և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված այլ նորմերի կատարմանը.

բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմին՝ բնապահպանական օրենսդրության նորմերի պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով ստուգման իրավասություն ունեցող մարմին.

բնապահպանական պետական տեսուչ՝ բնապահպանական օրենսդրության նորմերի պահպանման ու կատարման նկատմամբ օրենքներով սահմանված կարգով ստուգման լիազորություն ունեցող պաշտոնատար անձ.

ստուգվող սուբյեկտ՝ ֆիզիկական ու իրավաբանական անձինք (ներառյալ՝ օտարերկրյա), անհատ ձեռնարկատերեր, պետական կառավարման ու տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, որոնց գործառույթների ու գործողությունների կատարման համար բնապահպանական օրենսդրությամբ ամրագրված են շրջակա միջավայրի պահպանության և բնական ռեսուրսների բանական օգտագործման համար կատարման ենթակա նորմեր.

շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ներգործություն՝ շրջակա միջավայրի օբյեկտներ (մթնոլորտ, ջուր, հող, ընդերք, կենսառեսուրս, ներառյալ՝ անտառ և բնության հատուկ պահպանվող տարածք) արտանետվող, արտահոսվող ու տեղադրվող վնասակար տարրերի համար սահմանված չափաքանակների գերազանցված ազդեցություն.

բնական ռեսուրսների գերշահագործում՝ օրենսդրությամբ սահմանված չափաքանակներից ավել բնական ռեսուրսների օգտագործում.

թեմատիկ ստուգում՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի պահանջներին համապատասխան ստուգում.

ուսումնասիրություն՝ ստուգվող սուբյեկտների ներկայացրած վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների, տվյալների, ինչպես նաև լիազոր մարմնի թույլտվությունների, հանձնարարականների, նորմատիվ ակտերով սահմանված այլ պահանջների վերաբերյալ տեղեկատվության և շրջակա միջավայրի վրա ներգործության մոնիթորինգի տվյալների և փաստաթղթերի համադրման ու վերլուծության ընթացքում օրենսդրության պահանջների կատարման համար պատշաճ ձևով (պաշտոնական գրությամբ) նախազգուշացնող և իրավախախտման դեպքերը կանխարգելող՝ ստուգող մարմնում իրականացվող ներքին ընթացակարգ.

բնապահպանական հսկողություն՝ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների և կազմակերպությունների կողմից օրենքով սահմանված կարգով իրականացվող գործառույթներ, որոնք նպատակաուղղված են իրենց ենթակա կառույցների կողմից կամ իրենց տնօրինության տակ գտնվող տարածքներում, ներառյալ՝ ընդհանուր օգտագործման հողային տարածքներում (փողոցներ, հրապարակներ, զբոսայգիներ և հանրության կողմից օգտագործվող այլ տարածքներ) բնապահպանական օրենսդրության պահանջների կատարմանը.

ինքնահսկում կամ արտադրական հսկում՝ արտադրությամբ զբաղվող կազմակերպությունների կողմից իրենց գործառույթների և գործողությունների իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ներգործությունը ժամանակին հայտնաբերելու և հետևանքները վերացնելու նպատակով ներքին մոնիթորինգի և տվյալների գրանցման իրականացում

դիտարկում՝ բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի կողմից բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտումների կանխարգելման, բացահայտման և նախազգուշացման նպատակով իրականացվող գործողությունների ամբողջություն.

դիտարկվող սուբյեկտ՝ ֆիզիկական ու իրավաբանական անձինք (ներառյալ՝ օտարերկրյա), անհատ ձեռնարկատերեր, պետական կառավարման ու տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, որոնց գործառույթների ու գործողությունների կատարման համար բնապահպանական օրենսդրությամբ ամրագրված են շրջակա միջավայրի պահպանության և բնական ռեսուրսների բանական օգտագործման համար կատարման ենթակա նորմեր, և որոնց նկատմամբ բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի կողմից սույն օրենքով սահմանված կարգով իրականացվում է դիտարկում.

գործունեության կասեցում՝ գործընթաց, որի միջոցով սույն օրենքով սահմանված դեպքերում անհապաղ ժամանակավորապես դադարեցվում է ստուգվող սուբյեկտի գործունեությունը՝ մարդու իրավունքների և առողջության, պետության շահերի, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի պահպանման նպատակով:

(4-րդ հոդվածը փոփ., լրաց. 28.11.11 ՀՕ-281-Ն, փոփ. 21.12.17 ՀՕ-270-Ն, 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 12.

Բնապահպանական պետական տեսուչի իրավասությունները

1. Բնապահպանական պետական տեսուչը իրավունք ունի՝

ա) բնապահպանական օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ ստուգվող սուբյեկտներում իրականացնելու ստուգումներ.

ա.1) բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտման կանխարգելման, բացահայտման և նախագգուշացման նպատակով իրականացնելու դիտարկումներ.

բ) օրենքներով և իրավական այլ ակտերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտներից պահանջելու փաստաթղթեր, տվյալներ, բացատրություններ, տեղեկանքներ և իր պարտականությունների կատարման համար անհրաժեշտ այլ փաստաթղթեր, ինչպես նաև վերցնելու փորձանմուշներ և կատարելու կապարակներում.

գ) օրենքներով և իրավական այլ ակտերով սահմանված կարգով վերցնելու փաստաթղթեր, իրեր, փորձանմուշներ և կատարելու չափագրումներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են ստուգումների կամ դիտարկումների նպատակներին.

դ) օրենքներով և իրավական այլ ակտերով սահմանված իրավասությունների շրջանակներում պատժամիջոցներ կիրառելու վերաբերյալ ընդունելու որոշումներ.

ե) բնապահպանական օրենսդրության խախտման դեպքում արձանագրելու խախտումները, օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտներին հանձնարարականներ տալու, կասեցնելու, դադարեցնելու, արգելելու նրանց գործողությունները.

զ) բնապահպանական օրենսդրության կիրարկումն ապահովելու նպատակով սույն օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում կանգնեցնելու տրանսպորտային միջոցները.

է) օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված կարգով և դեպքերում առգրավելու ապօրինի ձեռք բերված բնական ռեսուրսները և բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտմամբ ձեռք բերված որսը, որսագործիքները, որսի գործիք համարվող այլ միջոցներ.

ը) օրենքով նախատեսված դեպքերում ստուգվող սուբյեկտի ներկայացուցչի մասնակցությամբ անարգել մուտք գործելու ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտի գրասենյակային, արտադրական, պահեստային, լաբորատոր և այլ ստորաբաժանումներ ու տարածքներ.

թ) ստուգումների կամ դիտարկումների ընթացքում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներգրավելու մասնագետների և փորձագետների.

ժ) օրենքով սահմանված կարգով կիրառելու հարկադրանքի միջոցներ.

ժա) օրենքով սահմանված կարգով պահելու, կրելու, օգտագործելու ծառայողական զենք, զինամթերք, ձեռնաշղթա և կրելու համազգեստ.

ժբ) վարչական իրավախախտում արձանագրելու դեպքում իրականացնելու գործերի վարույթ և գործերի քննությամբ կայացնելու համապատասխան որոշումներ.

ժգ) բնապահպանության ոլորտում ստուգվող սուբյեկտներին տրված լիցենզիաների, պայմանագրերի, թույլտվությունների, արտոնագրերի ուժը կորցրած ճանաչելու կամ դրանց գործողությունը կասեցնելու վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիազորված մարմիններին ներկայացնելու միջնորդագրեր.

ժգ.1) սույն օրենքի 29.1-րդ հոդվածով սահմանված դեպքերում բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի տարածքային ստորաբաժանման ղեկավարի որոշման հիման վրա անհապաղ կասեցնելու ստուգվող սուբյեկտի գործունեությունը.

ժդ) օրենքով սահմանված կարգով իրականացված ստուգումների արդյունքներով բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնին վերապահված

իրավասությունների շրջանակներում բնապահպանական հարկով հարկման բազայի և բնօգտագործման վճարի բազայի փաստացի ծավալների չափագրման, հարկման բազայի և վճարի բազայի փաստացի ծավալների ու դրանց համար սահմանված չափաքանակների գերազանցման վերաբերյալ կազմելու ակտեր.

ժե) օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով հայց ներկայացնելու դատարան.

ժզ) բնապահպանական օրենսդրության խախտման համար քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով հաղորդում ներկայացնելու իրավապահ մարմիններին:

2. Պետական մարմինների և այլ պաշտոնատար անձանց կողմից բնապահպանական պետական տեսուչի լիազորությունների իրականացումն արգելվում է, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

3. Բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը կարող է ունենալ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով նախատեսված այլ իրավասություններ:

(12-րդ հոդվածը փոփ. 21.12.17 ՀՕ-270-Ն, 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 22. Բնապահպանական վերահսկողության հիմնական ուղղությունները

1. ~~Ստուգվող սուբյեկտում~~ Ստուգվող և դիտարկվող սուբյեկտներում բնապահպանական վերահսկողությունն իրականացվում է բնապահպանական օրենսդրությամբ սահմանված նորմերի կատարման նկատմամբ հետևյալ ուղղություններով.

1) մթնոլորտային օդի պահպանություն՝

ա) մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների թույլտվությունների առկայությունը և այդ թույլտվություններով սահմանված նորմատիվների պահպանումը,

բ) կենդանական և բուսական աշխարհի օբյեկտների վրա ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների պահպանումը,

գ) մթնոլորտային օդն աղտոտող արտանետումների մաքրման և հսկողության համար տեղակայված կառույցների ու սարքավորումների առկայությունը և դրանց կառուցման ու շահագործման ընթացքում մթնոլորտային օդի պահպանության պահանջների ու կանոնների պահպանումը,

դ) տրանսպորտային միջոցների, ինքնաթիռների, նավերի և այլ փոխադրամիջոցների ու կայանքների շահագործման ընթացքում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի համար սահմանված նորմատիվների ու չափման կարգերի պահպանումը,

ե) բնակավայրերում արտադրական, կենցաղային թափոնների և մթնոլորտը փոշիով, վնասակար գազերով ու գարշահոտ նյութերով աղտոտելու աղբյուր հանդիսացող թափոնների պահեստավորման կամ դրանց այրման սահմանափակումների, պահանջների պահպանումը,

զ) մթնոլորտն աղտոտող վնասակար նյութերի արտանետումների պետական հաշվառման վարման կանոնների կատարումը,

է) օգոնային շերտի պահպանության համար սահմանված սահմանափակումների և պահանջների պահպանումը.

2) ջրային ռեսուրսների օգտագործում և պահպանություն՝

ա) ջրային ռեսուրսների ինքնակամ և ոչ նպատակային օգտագործման սահմանափակումների պահպանումը,

բ) ջրօգտագործման թույլտվություն և ազատ ջրօգտագործում պահանջող ջրօգտագործման իրականացման պահանջների կատարումը,

գ) սահմանված չափաքանակներից ավել ջրային ռեսուրսներն աղտոտելու և ջրահավաք ավազաններում ջրային ռեժիմի սահմանափակումների պահպանումը,

դ) ջրային ռեսուրսների պետական հաշվառման վարման կանոնների պահպանումը,

ե) ջրային ռեսուրսների վրա անուղղակի վնասակար ազդեցություն ունեցող թափոնների թաղման տեղամասերի, աղբյուրների, գերեզմանոցների և այլ օբյեկտների տեղադրման պահանջների կատարումը,

զ) ջրային ռեսուրսների վիճակի վրա ազդող աշխատանքների կատարման համար սահմանված պահանջների կատարումը,

է) հանգստի և սպորտի համար ջրային ռեսուրսներից օգտվելու սահմանված պահանջների կատարումը,

ը) ջրի ազգային ծրագրով սահմանված ջրային ռեսուրսների պահպանության և օգտագործման նորմերի՝ չափաքանակների ու սահմանափակումների կատարումը.

3) հողերի պահպանություն՝

ա) հողերը ջրային և հողմային հողատարումից, ողողումներից, ճահճացումից, աղակալումից, արտադրական և կենցաղային թափոններով, քիմիական նյութերով աղտոտումից, սողանքներից և հողի վիճակը վատթարացնող այլ ազդեցություններից պահպանելու համար սահմանված սահմանափակումների ու նորմերի պահպանումն ու բնապահպանական միջոցառումների կատարումը,

բ) հողերի խախտման հետ կապված աշխատանքներ կատարելիս հողի բերրի շերտի հանման, պահման և օգտագործման պահանջների պահպանումը,

գ) բնապահպանական, ներառյալ՝ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների, ընդերքօգտագործման համար տրամադրված հողերի, անտառային և ջրային հողերի օգտագործման համար սահմանված բնապահպանական սահմանափակումների ու նորմերի պահպանումը,

դ) բնապահպանական, ջրային, անտառային ֆոնդի հողերի, ընդերքի օգտագործման համար տրամադրված հողերի նպատակային ու գործառնական նշանակության օգտագործման, ինչպես նաև այդ հողերի սանիտարական և պահպանական գոտիների (բացառությամբ ջրային համակարգերի սանիտարական պահպանման և անօտարելի գոտիների) համար հողաշինարարական, անտառաշինական, քաղաքաշինական փաստաթղթերով և հողերի գոտիավորման ու օգտագործման սխեմաներով սահմանված նորմերի պահպանումը.

4) ընդերքի օգտագործում և պահպանություն՝

ա) **(Ենթակետն ուժը կորցրել է 28.11.11 ՀՕ-281-Ն)**

բ) **(Ենթակետն ուժը կորցրել է 28.11.11 ՀՕ-281-Ն)**

գ) **(Ենթակետն ուժը կորցրել է 28.11.11 ՀՕ-281-Ն)**

դ) **(Ենթակետն ուժը կորցրել է 28.11.11 ՀՕ-281-Ն)**

ե) ընդերքօգտագործման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցությունները կանխող բնապահպանական միջոցառումների իրականացումը,

զ) ընդերքօգտագործման իրավունքով նախատեսված բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար ստանձնած պարտավորությունների կատարման նկատմամբ.

5) կենդանական և բուսական աշխարհի օգտագործում և պահպանություն՝

ա) կենդանական և բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության համար սահմանված պահանջների կատարումը,

բ) վայրի կենդանական և բուսական աշխարհի օբյեկտների՝ Հայաստանի Հանրապետությունից արտահանման, Հայաստանի Հանրապետություն դրանց ներմուծման սահմանված պահանջների պահպանումը,

գ) Կարմիր գրքում գրանցված կենդանիների և բույսերի, ինչպես նաև բուսական համակեցությունների պահպանության համար սահմանված պահանջների պահպանումը,

դ) կենդանական աշխարհի օբյեկտների վերաբնակեցման, կլիմայավարժեցման և սելեկցիոն նպատակով դրանց օգտագործման համար սահմանված պահանջների պահպանումը,

ե) բուսական աշխարհի օբյեկտների կլիմայավարժեցման և սելեկցիոն նպատակներով դրանց օգտագործման համար սահմանված պահանջների պահպանումը,

զ) ժամանակակից կենսաբանական տեխնոլոգիաների միջոցով ստացված կենդանի վերափոխված օրգանիզմների օգտագործման պահանջների պահպանումը,

է) բուսական աշխարհի օբյեկտների աճելավայրերի, ինչպես նաև կենդանական աշխարհի օբյեկտների բնակության միջավայրի, բնադրավայրերի, միգրացիոն ուղիների պահպանության համար սահմանված պահանջների պահպանումը,

ը) բուսական և կենդանական աշխարհի օբյեկտների գյուղատնտեսական, արդյունագործական և սոցիալական նպատակներով օգտագործման պահանջների պահպանումը,

թ) վայրի կենդանիների որսի և ձկնորսության կանոնների պահպանումը,

ժ) բնության հատուկ պահպանվող տարածքների համար սահմանված ռեժիմների պահպանության պահանջների կատարումը, ընդհանուր օգտագործման տարածքներում ծառերի, թփերի, զբոսայգիների և այլ կանաչ գոտիների պահպանման համար սահմանված պահանջների կատարումը,

ժա) անտառներում ծառերի, թփերի, մատղաշի և մշակաբույսերի պահպանման, ծառերի ու թփերի հատման կանոնների պահպանումը,

ժբ) անտառները արտադրական և կենցաղային կեղտաջրերով, արդյունաբերական արտանետումներով, քիմիական նյութերով և թափոններով աղտոտումը կանխարգելող սահմանափակումների պահպանումը,

ժգ) անտառային ֆոնդի տարածքներում խոտինձի, անասունների արածեցման, խոտհարքների և արոտահանդակների օգտագործման կանոնների պահպանումը,

ժդ) անտառաշինական փաստաթղթերի համապատասխան անտառավերականգնման և այլ աշխատանքների կատարումը.

6) վտանգավոր նյութեր և արտադրության ու սպառման թափոններ՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում վտանգավոր նյութերի և արտադրության ու սպառման թափոնների (բացառությամբ՝ ռադիոակտիվ) գործածության՝ առաջացման, հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման (թափոնի երկրորդային օգտագործում), հեռացման, վնասագերծման, շրջակա միջավայրում դրանց տեղադրման և թաղման համար սահմանված նորմերի պահպանումը,

բ) վտանգավոր նյութերն ու թափոնները Հայաստանի Հանրապետությունից արտահանման, Հայաստանի Հանրապետություն դրանց ներմուծման և Հայաստանի Հանրապետության տարածքով դրանց տարանցիկ փոխադրման համար սահմանված պահանջների պահպանումը.

7) ռադիոակտիվ նյութերով աղտոտվածություն՝

ռադիոակտիվ նյութերով շրջակա միջավայրի աղտոտվածության կանխարգելմանն ուղղված նորմերի ու կանոնների պահպանումը, բացառությամբ ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառի.

8) բնապահպանական պետական փորձաքննություն՝
բնապահպանական պետական փորձաքննական եզրակացության առկայությունը և փորձաքննության ենթարկված փաստաթղթերում ամրագրված բնապահպանական պահանջների ու միջոցառումների կատարումը.

9) բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճարներ՝

ա) բնապահպանական հարկ և (կամ) բնօգտագործման վճար վճարողների հաշվառման կարգի պահանջների պահպանումը,

բ) բնապահպանական հարկի և (կամ) բնօգտագործման վճարների օբյեկտ համարվող փաստացի ծավալների չափաքանակների և վճարների հաշվարկման կարգի պահպանումը.

10) բնապահպանական վարչական վիճակագրություն՝

բնապահպանական վարչական վիճակագրության վարման և ներկայացման կարգի պահպանումը:

2. Բնապահպանական վերահսկողությունն իրականացվում է նաև բնապահպանական օրենսդրությամբ սահմանված պայմանագրային պարտավորությունների կատարման նկատմամբ:

(22-րդ հոդվածը փոփ., խմբ., լրաց. 28.11.11 ՀՕ-281-Ն, խմբ. 21.12.17 ՀՕ-270-Ն, փոփ. 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 23. Բնապահպանական վերահսկողության ձևերը

Բնապահպանական վերահսկողությունն իրականացվում է ստուգումների, **դիտարկումների** և ուսումնասիրությունների միջոցով:

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով՝

1) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմինը (պաշտոնատար անձինք) կարող են մասնակցել հարկային մարմնի կողմից անցկացվող համատեղ համալիր հարկային ստուգումներին.

2) բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի ղեկավարի հրամանով կամ հանձնարարագրով տեսչական մարմնի պաշտոնատար անձը կարող է մասնակցել հարկային մարմնի կողմից իրականացվող չափագրումներին:

(23-րդ հոդվածը լրաց. 21.12.17 ՀՕ-270-Ն)

Հոդված 26. Ուսումնասիրությունների միջոցով վերահսկողության իրականացման կարգը

1. Ուսումնասիրության ընթացքում բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտում հայտնաբերելու դեպքում Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարը կամ նրա հանձնարարությամբ տարածքային բնապահպանության տեսուչը պատշաճ ձևով նախազգուշացնում է համապատասխան ստուգվող սուբյեկտին բնապահպանական օրենսդրության պահանջի խախտման մասին՝ նշելով խախտման հետևանքները վերացնելու միջոցառումները, ներառյալ՝ դրանց կատարման ժամկետը:

2. Ստուգվող սուբյեկտը նախազգուշացման հետ կապված միջոցառումների կատարման մասին պարտավոր է պատշաճ ձևով տեղյակ պահել սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պաշտոնատար անձանց:

3. Նախազգուշացումից հետո սահմանված ժամկետում ստուգվող սուբյեկտի կողմից խախտման հետևանքները չվերացնելը և(կամ) դրա վերաբերյալ պատշաճ ձևով չտեղեկացնելը հիմք են հանդիսանում նոր ստուգումների իրականացման համար:

Ստուգումներ իրականացնելու ընթացքում սույն հոդվածով նախատեսված նախազգուշացումն արգելվում է:

4. Բնապահպանական օրենսդրության խախտման կանխարգելումը բնապահպանական օրենսդրության վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման և նորմատիվ բնույթի իրավական ակտի պահանջների կատարման վերաբերյալ բացատրական աշխատանքների կատարման ընթացակարգ է, որն իրականացվում է հանդիպումների, խորհրդակցությունների կամ կապի այլ միջոցներով, ինչպես ուսումնասիրությունների, դիտարկումների, այնպես էլ ստուգվող սուբյեկտում ստուգումների անցկացման ընթացքում:

(26-րդ հոդվածը փոփ. 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 26.1. Դիտարկումների միջոցով վերահսկողության իրականացման կարգը

1. Դիտարկումն իրականացվում է բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարի հրամանի հիման վրա, որտեղ նշվում են դիտարկում իրականացնող մարմնի անվանումը, դիտարկում իրականացնող անձի (անձանց) պաշտոնը, անունը, ազգանունը, դիտարկման նպատակը, ժամանակահատվածը և դիտարկվող հարցերի շրջանակը:

2. Դիտարկումն իրականացվում է առանց նախնական ծանուցման: Դիտարկման իրականացման հրամանը նախքան դիտարկումը սկսելը ծանոթացման նպատակով ներկայացվում է դիտարկվող սուբյեկտին:

3. Դիտարկման ընթացքում իրականացվում են՝

1) բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտում հայտնաբերելու դեպքում պատշաճ ձևով համապատասխան դիտարկվող սուբյեկտին բնապահպանական օրենսդրության պահանջի խախտման մասին նախազգուշացնում:

2) եյնելով իրավախախտման բնույթից՝ սույն օրենքի 29-րդ հոդվածով սահմանված ընթացակարգով դիտարկվող սուբյեկտի գործողությունների կասեցում, եթե այդ գործողությունները անմիջական վնաս են հասցնում մարդու իրավունքներին և առողջությանը, պետության շահերին, ինչպես նաև շրջակա միջավայրին:

3) փորձաքննության համար փորձանմուշներ վերցնելը:

4. Յուրաքանչյուր դիտարկվող սուբյեկտի մոտ մեկ դիտարկման ժամկետը կարող է սահմանվել ոչ ավելի, քան 2 անընդմեջ աշխատանքային օր: Դիտարկման ընթացքում վերցված նմուշների փորձաքննության անցկացման դեպքում դիտարկման տևողությունը կասեցվում է այդ փորձաքննության ժամկետով:

5. Դիտարկման ընթացքում սույն հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսված խախտումները հայտնաբերելու դեպքում բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարը կամ նրա հանձնարարությամբ տարածքային բնապահպանական պետական տեսուչը պատշաճ ձևով նախազգուշացնում է համապատասխան դիտարկվող սուբյեկտին բնապահպանական օրենսդրության պահանջի խախտման մասին՝ նշելով խախտման հետևանքները վերացնելու միջոցառումները, ներառյալ՝ դրանց կատարման ժամկետը:

6. Դիտարկվող սուբյեկտը նախազգուշացման հետ կապված միջոցառումների կատարման մասին պարտավոր է նախազգուշացման կատարման համար սահմանված ժամկետի ավարտից հետո 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում պատշաճ ձևով տեղեկացնել սույն հոդվածի 5-րդ մասով սահմանված պաշտոնատար անձանց:

7. Նախագգուշացումից հետո սահմանված ժամկետում դիտարկվող սուբյեկտի կողմից խախտման հետևանքները չվերացնելը կամ դրա վերաբերյալ սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով չտեղեկացնելը հիմք են տվյալ դիտարկվող սուբյեկտում ստուգում իրականացնելու և պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու համար:

8. Դիտարկման արդյունքների տեղադրվում են լիազոր մարմնի պաշտոնական հնտերնետային կայքում:

9. Սույն հոդվածով սահմանված՝ դիտարկման ընթացքում հայտնաբերված խախտումների և անհամապատասխանությունների համար վարչական պատասխանատվության միջոցներ չեն կիրառվում:

Հոդված 29. Իրավախախտում թույլ տված անձանց գործողությունների դադարեցման, կասեցման և արգելման ընթացակարգը

1. Ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտների գործողությունները դադարեցվում, կասեցվում և արգելվում են օրենքներով սահմանված դեպքում ու կարգով և սույն հոդվածով սահմանված ընթացակարգով:

2. Ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտների գործողությունների դադարեցման, կասեցման և արգելման վերաբերյալ որոշման մեկ օրինակը սույն օրենքի 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված պաշտոնատար անձանց հանձնարարությամբ տարածքային բնապահպանական պետական տեսուչը երկօրյա ժամկետում տալիս է ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին, որոնք ստանալու մասին որոշման երկրորդ օրինակի վրա կատարում են համապատասխան նշագրում:

Պաշտոնատար անձանց կողմից որոշումն ընդունելուց հրաժարվելու կամ այն հանձնելու անհնարնության դեպքերում որոշման մեկ օրինակն ուղարկվում է փոստով՝ գրանցամատյանում կատարելով համապատասխան նշագրում:

3. Եթե որոշման պահանջի կատարումն իրականացման ենթակա է ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտի կողմից, ապա ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտի ղեկավարը որոշմամբ սահմանված ժամկետում այն իրականացնելուց հետո՝ մեկօրյա ժամկետում, պատշաճ ձևով տեղյակ է պահում որոշումն ընդունող պաշտոնատար անձին:

4. Եթե որոշման պահանջի կատարումն իրականացման ենթակա է տվյալ ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտում համապատասխան բնապահպանական պետական տեսուչի կողմից կամ նրա մասնակցությամբ (դադարեցում, կասեցում, կապարակնքում և այլն), ապա որոշման պահանջների կատարումն իրականացվում է որոշմամբ սահմանված ժամկետում, որն արձանագրվում է:

Բնապահպանական պետական տեսուչը կապարակնքման միջոցով որոշման պահանջների կատարումն իրականացնելու դեպքում կազմում է նաև կապարակնքման ակտ:

5. Բնապահպանական պետական տեսուչի կապարակնիքի և կապարակնքման ակտի ձևերը հաստատում է բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարը:

(29-րդ հոդվածը փոփ. 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 26.1. Դիտարկումների միջոցով վերահսկողության իրականացման կարգը

1. Դիտարկումն իրականացվում է բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարի հրամանի հիման վրա, որտեղ նշվում են դիտարկում իրականացնող մարմնի անվանումը, դիտարկում իրականացնող անձի (անձանց) պաշտոնը, անունը, ազգանունը, դիտարկման նպատակը, ժամանակահատվածը և դիտարկվող հարցերի շրջանակը:

2. Դիտարկումն իրականացվում է առանց նախնական ծանուցման: Դիտարկման իրականացման հրամանը նախքան դիտարկումը սկսելը ծանոթացման նպատակով ներկայացվում է դիտարկվող սուբյեկտին:

3. Դիտարկման ընթացքում իրականացվում են՝

1) բնապահպանական օրենսդրության պահանջների խախտում հայտնաբերելու դեպքում պատշաճ ձևով համապատասխան դիտարկվող սուբյեկտին բնապահպանական օրենսդրության պահանջի խախտման մասին նախազգուշացնում:

2) ելնելով իրավախախտման բնույթից՝ սույն օրենքի 29-րդ հոդվածով սահմանված ընթացակարգով դիտարկվող սուբյեկտի գործողությունների կասեցում, եթե այդ գործողությունները անմիջական վնաս են հասցնում մարդու իրավունքներին և առողջությանը, պետության շահերին, ինչպես նաև շրջակա միջավայրին:

3) փորձաքննության համար փորձանմուշներ վերցնելը:

4. Յուրաքանչյուր դիտարկվող սուբյեկտի մոտ մեկ դիտարկման ժամկետը կարող է սահմանվել ոչ ավելի, քան 2 անընդմեջ աշխատանքային օր: Դիտարկման ընթացքում վերցված նմուշների փորձաքննության անցկացման դեպքում դիտարկման տևողությունը կասեցվում է այդ փորձաքննության ժամկետով:

5. Դիտարկման ընթացքում սույն հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսված խախտումները հայտնաբերելու դեպքում բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի ղեկավարը կամ նրա հանձնարարությամբ տարածքային բնապահպանական պետական տեսուչը պատշաճ ձևով նախազգուշացնում է համապատասխան դիտարկվող սուբյեկտին բնապահպանական օրենսդրության պահանջի խախտման մասին՝ նշելով խախտման հետևանքները վերացնելու միջոցառումները, ներառյալ՝ դրանց կատարման ժամկետը:

6. Դիտարկվող սուբյեկտը նախազգուշացման հետ կապված միջոցառումների կատարման մասին պարտավոր է նախազգուշացման կատարման համար սահմանված ժամկետի ավարտից հետո 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում պատշաճ ձևով տեղեկացնել սույն հոդվածի 5-րդ մասով սահմանված պաշտոնատար անձանց:

7. Նախազգուշացումից հետո սահմանված ժամկետում դիտարկվող սուբյեկտի կողմից խախտման հետևանքները չվերացնելը կամ դրա վերաբերյալ սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով չտեղեկացնելը հիմք են տվյալ դիտարկվող սուբյեկտում ստուգում իրականացնելու և պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու համար:

8. Դիտարկման արդյունքները տեղադրվում են լիազոր մարմնի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

9. Սույն հոդվածով սահմանված՝ դիտարկման ընթացքում հայտնաբերված խախտումների և անհամապատասխանությունների համար վարչական պատասխանատվության միջոցներ չեն կիրառվում:

Գ Լ ՈՒ Խ 6

ՍՏՈՒԳՎՈՂ ԵՎ ԴԻՏԱՐԿՎՈՂ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հոդված 32. Ստուգվող և դիտարկվող սուբյեկտների իրավունքները

1. Բնապահպանական օրենսդրության նորմերի պահպանման բնագավառում ստուգվող և դիտարկվող սուբյեկտներն իրավունք ունեն՝

ա) արգելելու ստուգումը և (կամ) ստուգում ստուգումը կամ դիտարկումը կամ ստուգում կամ դիտարկում իրականացնող անձանց փաստաթղթեր տրամադրելը, եթե բնապահպանական պետական տեսուչը խախտել է օրենքով սահմանված ստուգումների ստուգումների կամ դիտարկումների իրականացման կարգը.

բ) ծանոթանալու ստուգման ստուգման կամ դիտարկման ակտերին, ներկայացնելու բացատրություններ, պարզաբանումներ.

գ) օրենքով սահմանված կարգով բողոքարկելու ստուգումը կամ դիտարկումը ստուգում իրականացնող բնապահպանական պետական տեսուչի գործողությունները.

դ) օրենքով սահմանված կարգով պահանջելու ստուգումը կամ դիտարկումը իրականացնող բնապահպանական տեսուչի ապօրինի գործողությունների հետևանքով պատճառված վնասի հատուցում.

ե) չկատարելու ստուգման ստուգման կամ դիտարկման առաջադրանքներից չբխող պահանջները.

զ) սեփական շահերի պաշտպանության նպատակով ստուգմանը կամ դիտարկմանը մասնակից դարձնելու մասնագետների, փորձագետների և փաստաբանների:

2. Բնապահպանության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնի տեսուչի գործողությունները կարող են բողոքարկվել «Տեսչական մարմինների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

3. (մասն ուժը կորցրել է 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

4. (մասն ուժը կորցրել է 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

(32-րդ հոդվածը խմբ., փոփ. 21.03.18 ՀՕ-183-Ն)

Հոդված 33. Ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտների պարտականությունները

1. Բնապահպանական օրենսդրության նորմերի պահպանման բնագավառում ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտները պարտավոր են՝

ա) պահպանել բնապահպանական օրենսդրության նորմերի կատարումը.

բ) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացնել բնապահպանական օրենսդրության նորմերի կատարման նկատմամբ ինքնահսկում կամ արտադրական հսկում.

գ) չխոչընդոտել ստուգումների ստուգումների կամ դիտարկումների ընթացքին.

դ) կատարել ստուգում ստուգում կամ դիտարկում իրականացնող անձանց օրինական պահանջները.

ե) ստուգող կամ դիտարկող անձանց պահանջով տրամադրել ~~ստուգման~~ ստուգմանը կամ դիտարկմանն առնչվող փաստաթղթեր, տվյալներ, բանավոր և գրավոր բացատրություններ, տեղեկանքներ, հաշվետվություններ և ստուգման անհրաժեշտ այլ փաստաթղթեր և իրեր:

զ) անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծել ~~ստուգումն~~ ստուգումը կամ դիտարկումն իրականացնող անձանց գործունեության համար:

է) սույն օրենքով և այլ օրենքներով սահմանված կարգով և ժամկետներում վերացնել ~~ստուգմանը~~ ստուգմանը կամ դիտարկմանը բացահայտված թերություններն ու իրավախախտումները:

2. Ստուգվող կամ դիտարկվող սուբյեկտները պարտավոր են իրականացնել սույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված այլ պահանջներ:

3. Բնապահպանական օրենսդրության պահանջների կատարման համար ինքնահսկում կամ արտադրական հսկում իրականացնելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

4. Սույն հոդվածի պահանջները չկատարելն առաջացնում է պատասխանատվություն՝ օրենքով սահմանված կարգով: